

Homenatge a Carles Obiols i Taberner.

Jutge delegat d'Apel·lacions i magistrat del Tribunal Superior de la Mitra (Osor 1902 – Barcelona 1985)

Pere Figuereda i Cairol

Advocat i investigador pfiguereda@lloret.cat

Resum

Homenatge a Carles Obiols i Taberner. Jutge delegat d'Apel·lacions i magistrat del Tribunal Superior de la Mitra (Osor 1902 – Barcelona 1985).

Breu aproximació a l'estada a l'aparell judicial andorrà: jutge delegat d'apel·lacions i, posteriorment, president del Tribunal Superior de la Mitra. S'esmenten els estudis jurisprudencials de l'autor.

Resumen

Homenaje a Carles Obiols i Taberner. Juez delegado de Apelaciones y magistrado del Tribunal Superior de la Mitra (Osor 1902 – Barcelona 1985).

Breve aproximación al currículum en el sistema judicial andorrano: Juez delegado de Apelaciones y, posteriormente, presidente del Tribunal Superior de la Mitra. Se mencionan los estudios jurisprudenciales del autor.

Résumé

Hommage à Carles Obiols i Taberner. Juge d'appel délégué et Magistrat du Tribunal Supérieur de la Mitra (Osor 1902- Barcelone 1985).

Breve approche à la période d'activité dans l'appareil judiciaire andorran: en tant que Juge Délégué d'Appel et, à posteriori Président du Tribunal Supérieur de la Mitra. On fait mention des études jurisprudencielles de l'auteur.

Abstract

Homage to Carles Obiols i Taberner, delegate Judge of Appeals and Magistrate of the Tribunal Superior de la Mitra (Osor 1902 – Barcelona 1985).

Short description of his participation in the Andorran judiciary system, as Judge of Appeals and afterwards President of the Tribunal Superior de la Mitra. His studies of jurisprudence are also mentioned.

Manual Digest. Màxima 14:

“A la Justicia se deu tenir sempre gran amor y veneració; Procurar que esta gloriosament regnie en las Valls; pues siempre es lo fonament desa conservació”.

“Un home just”, així el definí l'antic notari episcopal Rossend Jordana i Besolí,¹ una de les descripcions més breus però que més bé defineixen l'eminent jurista osorenc i romanista Carles Obiols i Taberner, juntament amb la que li dedicà un altre insigne jurista, Josep Joan Pintó i Ruiz, quan era president de la prestigiosa Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, que en digué:² “Jurista exquisit, d'humanitat noble, lleial i excelsament humil... és l'expressió... d'una intel·ligència moguda per un entranyable amor”.

Era el segon de la casa pairal d'Osor i en sortí per dedicar-se a l'estudi. Segons el seu mestre era dels que tenia aptituds. Amb el cavall del masover arribava fins Anglès i allà prenia el tren d'Olot fins a Girona, on estava intern a l'antic edifici dels Maristes en ple barri antic, recordat en l'obra autobiogràfica de Josep Pla, *Girona, un llibre de records*, que en diu: “Aclucant els ulls i afegint-hi una mica d'imaginació, veig la cara que feia a quinze anys, al col·legi –el cap gros amb els cabells tallats amb el número dos, els ulls petits, en forma d'ametlla, els pòmuls amples, una mica sortits, la pell de la cara lluent, amb els dos o tres granets del temps i els quatre pèls més forts entre el borrisol de l'adolescència. (...) La societat que formava el col·legi era curiosa. A més a més de nosaltres, els interns, hi havia els alumnes externs, que pujaven al col·legi dues vegades el dia, car l'establiment no tenia pas la mitja pensió establerta. Els interns érem una cinquantena; els externs oscil·laven entre els cent cinquanta i dos-cents”.

1. POU D'AVILÉS, J. M. *Discurs d'ingrés a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya*. 1990.

2. PINTÓ RUIZ, J. J. *Contestació de l'Acadèmic al discurs d'ingrés de Josep Ma Pou d'Avilés a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya*. 1990.

Així doncs, el 1921, amb el títol de batxiller deixa enrere els anys d'institut a la ciutat de Girona, on havia entaulat amistat amb el futur jutge d'Apel·lacions d'Andorra, Josep Ma de Porcioles i Colomer, de qui seria delegat a partir de 1945, i enfilà cap a Barcelona per cursar-hi la llicenciatura en dret.

La dilatada vida de Carles Obiols i Taberner dins la judicatura es desenvoluparà majoritàriament en terres de parla catalana, entre el Principat de Catalunya i el Principat d'Andorra. S'inicia al Pallars Sobirà, i més concretament a Sort, on exercirà a partir del 30 de març de 1931 com a jutge de primera instància i instrucció. Instal·lat a l'Hostal Pessets, per una despesa d'11 pessetes mensuals, hi farà vida durant els anys que hi estarà destinat.

Ramon Maria Roca Sastre amb Carles Obiols Taberner a Sort³

A Sort coincidirà amb un altre eminent jurista, Ramon Maria Roca Sastre, que hi estava destinat des de 1925 i amb qui coincidiria durant un bienni. La influència de Roca Sastre el marcarà durant tota la seva trajectòria de jurista, ja que, fins i tot en el seu comiat després de quaranta-sis anys i sis mesos dedicats a la judicatura, té un record per a l'eminent jurista amb qui havia travat una molt bona amistat al

Pallars, del qual esmenta la seva primàcia intel·lectual indiscutible i indiscutida que marcarà la seva vida.

Obiols fou durant vint-i-dos anys (1945-1966) jutge delegat d'Apel·lacions del Principat d'Andorra, càrrec que exercia per delegació del jutge titular d'apel·lacions i bon amic seu, l'amerenc i notari Josep Maria de Porcioles i Colomer.

Josep Maria de Porcioles Colomer amb Carles Obiols Taberner, 1945⁴

D'acord amb els usos i costums recollits en el *Manual Digest* del jurista Antoni Fiter i Rossell, el jutge d'apel·lacions, òrgan jurisdiccional anterior a la Constitució de 1993, resolvia en segona instància les qüestions en matèria civil i penal vistes pels batlles. Així, en el capítol IV del Llibre II "Dels Ministres, y OfICIALS de Justicia, y demes â ella Comercent en las Valls de Andorra", ens diu: "En las Valls de Andorra hi ha un Jutge Ordinari, lo qual coneix delas Causas de Apellacio, que han conegut los Batlles de dites Balls, indistinctament en 1a. Instancia".

3. ROCA-SASTRE MUNCUNILL, LL. *Ramon Maria Roca Sastre, jurista en la seva vida i en l'obra*, Pagès Editors amb la col·laboració de la Fundació Noguera.

4. Font: Maria Teresa Obiols Pujol.

Des de temps immemorials, el càrrec tenia caràcter vitalici i el seu nomenament corresponia alternativament a cadascun dels coprínceps i podia delegar les seves funcions en un jutge delegat: "lo Jutge delega, (...), ja sia per Coneixer universalment de totes las Causas".⁵ Així doncs, durant vint-i-dos anys el jurista Carles Obiols i Taberner n'exercí les funcions amb encomiable dedicació.

Dins la judicatura espanyola, el 10 d'octubre de 1962, sota la presidència de l'IHm. Sr. Élpidio Lozano, aleshores president de l'Audiència Territorial de Barcelona, Carles Obiols i Taberner prenia possessió com a president de l'Audiència Provincial de Girona, plaça a la qual havia estat designat per Decret de 20 de setembre del mateix any. Obiols mantingué les arrels gironines i fou un actiu membre de l'Institut d'Estudis Gironins (IEG). D'aquí que en els butlletins de notícies de l'IEG es vagin reflectint aspectes de la vida professional d'Obiols Taberner, com ara la ressenya sobre la presa de possessió a la Casa de la Vall d'Andorra del càrrec de jutge delegat d'apel·lacions d'Andorra, quan encara exercia com a magistrat de l'Audiència Provincial de Girona, en què assenyalava:⁶ "En la Casa de los Valles de Andorra tomo posesión del cargo de Juez delegado de apelaciones, el magistrado de esta Audiencia Provincial (de Girona) y miembro del Instituto (Institut d'Estudis Gironins), D. Carlos Obiols Taberner".

► Presa de possessió de Carles Obiols Taberner com a Jutge delegat d'Apel·lacions el 26 d'abril de 1952

En deixar el càrrec, i coincidint amb la presentació de la seva obra *Jurisprudència civil andorrana* a la històrica sala del Tribunal de Corts de la Casa de la Vall a Andorra, té un record dels seus anys de batxiller a Girona, al vell Institut de la Força, recordant les paraules de Josep Carner sobre la ciutat "colrada pel caràcter i voltada de gràcies"⁸ Presa de possessió en què, d'acord amb el capítol II del Llibre 4 del *Manual Digest* sobre "Cerimonial de las funciones regulares en que intervé lo Comu delas Valls", ens diu: "No poden los Veguers, ni Jutges delas Valls, segons los privilegis, de estas, Exercir sas jurisdiccions, autoritat, potestat, y Oficis en elles, que no sian rebuts, y ajan prestat son acostumat jurament al Consell General de elles, enlo ingrés de son oficis; de guardar be, y lleialment sos privilegis, usos costums, prehemencias y prerrogatives, y de administrarlos degudament tot Cumpliment de Justicia".

En la Crònica de 1968 de l'esmentada institució cultural gironina, també es fa ressò del seu nomenament com a membre honorari de l'Acadèmia de Doctors de Barcelona, que se suma a la resta de guardons amb els quals fou reconeguda la seva fructífera vida de jurisconsult.

De gran importància fou la seva contribució a la Comissió de la Compilació de Dret Civil Català creada l'any 1960, la primera reunió de la qual havia tingut lloc uns quants anys abans al Palau de Justícia, més concretament un 8 de març de 1948. La tasca de la Comissió era extremadament delicada atès el context polític de l'època, a banda del nombre excessiu de components que la formaven. D'aquí que, per tal d'agilitzar-ne la tasca, el Ple de la Comissió va delegar en una comissió, denominada també com ara "La Petita Comissió", integrada per Carles Obiols Taberner i d'altres reconeguts juristes com Josep Ma de Porcioles Colomer, Ramon Ma Roca Sastre, Joan Maluquer Rosés, Jaume Ma Mans Puigarnau, Francesc d'A. Condomines Valls i Ramon Faus Esteve. La presidia Lluís Duran i Ventosa fins a la seva mort, i n'era el secretari Jordi Olivar Daydí, que a la seva mort fou succeït pel jurista Josep Ma Pou d'Avilés.

El 7 de febrer de 1964, ingressà com a membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, un mèrit reservat a aquells juristes amb una trajectòria més destacada.

La carrera judicial de Carles Obiols i Taberner, lluny d'aturar-se, segueix el seu curs i mitjançant Decret 1206/1966, de 5 de maig, fou

5. FITER i ROSSELL. *Manual Digest*. 1748.

6. Instituto de Estudios Gerundenses (IEG). *Crònica*.

7. Font: Maria Teresa Obiols Pujol.

8. OBIOLS I TABERNER, C. *Memòria de l'acte solemne de presentació de l'obra "Jurisprudència civil andorrana"*. Andorra, 9 de setembre de 1969. Ed. Casal i Vall.

nomenat president de l'Audiència Territorial de Barcelona amb el rang de magistrat del Tribunal Suprem, càrrec en què acabaria de desenvolupar la seva brillant carrera dins la magistratura espanyola, fins al 8 d'agost de 1977, data en què li arribà la jubilació mitjançant Reial Decret, en complir l'edat reglamentària. Pronuncià un emotiu discurs de comiat sota el títol "Al servei de la Justícia",⁹ en què evoca, més que la seva trajectòria dins la judicatura, el procés que l'ha guiat a l'hora d'impartir justícia, que ell mateix qualifica com la "dificultat d'encert i justesa" o en què continua parlant de justícia amb paraules com aquestes: "A la natura ànsia de decidir querelles i litigis en el marc de la justícia i de l'equitat i addicte al sabor de senzillesa i d'humanitat que preval en els nostres juristes clàssics, hi he relligat sempre estretament una bàsica fretura d'aprendre i d'assimilar i destil·lar, en constant perfeccionament, profitosos sabers en l'àrea il·limitada del Dret, i els bons principis d'experiència, sense negligir". I és que Obiols beu dels grans clàssics, els quals domina i cita amb

profusió en les seves sentències, fins al punt que ell mateix acaba esdevenint un clàssic, sovint citat pels juristes.

Sens dubte, un dels honors i distincions més importants que rebria, per la seva sentimental significació, seria ser nomenat fill predilecte de la seva vila natal, Osor,¹⁰ per part del Ple de l'Ajuntament de la vila el 5 d'agost de 1966. Deu anys més tard, el 3 de novembre de 1976, amb motiu de la inauguració del nou edifici dels Jutjats de Primera Instància i Comarcal, rebria la Medalla d'Or de la ciutat de la capital del seu partit judicial, Santa Coloma de Farners. En les paraules pronunciades en el solemne acte del seu atorgament, hi hagueren nombroses referències literàries a un entorn que li és molt familiar, tot recitant Maragall, quan deia: "I que n'és de ditxosa una ciutat al costat d'una muntanya. Perquè així es pot contemplar a si mateixa des de l'altura i sentir millor la infinitud del cel. Tots els seus homes hi aniran pujant i en tornaran transfigurats i amb més sentit de la seva misió".

▶ Llibre d'Actes del Ple de l'Ajuntament d'Osor en què figura el nomenament de Carles Obiols i Taberner com a fill predilecte

9. OBIOLS I TABERNER, C. *Al servei de la justícia*. Revista Jurídica de Catalunya. 1977.

10. Llibre d'Actes de l'Ajuntament d'Osor, 1967. Arxiu de l'Ajuntament d'Osor.

Entre els diferents guardons amb els quals fou reconeguda la dilatada i extraordinària vida de Carles Obiols i Taberner dedicada al món jurídic, trobem la Creu d'Honor i més tard per Decret 283/1969, de 23 de gener, quan era ministre de Justícia Antonio Maria Oriol y Urquijo, la Gran Creu i Collar de Sant Raimon de Penyafort, màxim exponent del reconeixement a juristes per la seva excel·lència, quan Obiols ja estava exercint com a president de l'antiga Audiència Territorial de Barcelona, precursora de l'actual Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Durant aquesta etapa com a membre de la judicatura andorrana destaca la seva obra *Jurisprudència Civil Andorrana*, de 1969, un veritable corpus jurídic que s'incorporà en les fonts del dret andorrà i que fou mereixedor dels més grans reconeixements per part dels juristes coetanis. Hi recull noranta-cinc de les gairebé dues-centes sentències dictades pel Jutjat d'Apel·lacions corresponents als anys 1945 a 1966, període en què exercí aquesta alta magistratura judicial andorrana. En la premsa de l'època es recullen els elogis que va rebre aquesta obra, que la comparen amb l'extraordinari *Manual Digest* d'Antoni Fiter i Rossell de 1748 i amb l'obra de Jean Auguste Brutails *La Coutume d'Andorre* de 1904. I és que en les seves sentències s'interpreta el Dret comú, que, a falta de Codi civil, ell mateix definia com "un cos integrat per la raó escrita del dret romà, moderada per la superior equitat del dret canònic, compenetrat amb el dret indígena i corregit pel costum". L'acte solemne de presentació d'aquesta obra tingué lloc el 9 de setembre de 1969 a la històrica sala del Tribunal de Corts de la Casa de la Vall.

Les seves sentències com a jutge delegat d'apel·lacions traspuen un profund coneixement del Dret romà i del *ius commune*. Les sentències d'Obiols com a jutge delegat d'apel·lacions, òrgan unipersonal, mostren una profunda reflexió jurídica que acaba amb justes resolucions. En la seva condició de jutgador, a Obiols i Taberner se li podrien aplicar els mateixos termes que ell utilitzà respecte de Roca Sastre sobre les seves qualitats, quan diu: "home il·lustre i home bo, en plenitud de prestigi i de magisteri i autor d'una obra jurídica ben enraigada i elevació científica i utilitat pràctica, que sobresurt i impressiona per la seva qualitat i extensió".

Cal destacar també altres obres seves d'especial significació com són *La Justicia Penal en Andorra*, de 1946, *Sobre el derecho Romano y Justiniano Legislador* o l'obra *Selección de textos del Corpus Iuris Cívilis*, obra que Ramon Faus i Esteve, que substituï Obiols en la presidència del Tribunal Superior de la Mitra, ressenya assenyalant: "amb paciència de benedictí, ha recollit 5.780 cites o apotegmes extrets del Digest, el Colex i les Novel·les, que hauran de contribuir al millor coneixement del Dret romà i seran de gran utilitat als advocats

per recolzar o refermar algunes de les seves tesis".

Cal destacar la defensa del dret català històric i vigent que professà Obiols, fins al punt que el 27 de maig de 1972 fou un dels fundadors de la Fundació Congrés Jurídic Català, i va ser membre del seu patronat, tal com consta en l'escriptura fundacional atorgada davant el seu bon amic, el notari Roca Sastre.

Un amor al dret català que es veu reflectit en les seves sentències, que esdevenen autèntica poesia jurídica, i més encara en les seves sentències com a jutge delegat d'Apel·lacions d'Andorra, càrrec que exercí des de 1945 fins a 1966, moment en què l'hagué de deixar per incompatibilitat, en ser nomenat president de l'Audiència Territorial de Barcelona (avui Tribunal Superior de Justícia de Catalunya). Encara que posteriorment retornà a la judicatura andorrana per presidir el Tribunal Superior de la Mitra d'Andorra des del dia de la seva constitució, el 23 de novembre de 1974, fins al 1982, any en què en demanà el relleu per motius de salut. Atenent els seus mèrits, el copríncep episcopal el nomenà president honorari de l'esmentat Tribunal.

En la presidència del Tribunal Superior de la Mitra coincidí amb un grup de magistrats d'extraordinària vàlua, com Joan Josep Pintó Ruiz, Octavi Saltor Soler, Ramon Faus Esteve—que n'exercí la vicepresidència, que seria rotatòria entre els diferents magistrats—, Lluís Figa Faura i Lluís Puig i Ferriol. Aquest Tribunal revisava les sentències dictades pel jutge d'Apel·lacions, que tan bé coneixia Obiols Taberner per haver-ne estat durant una vintena llarga d'anys el titular per delegació.

Acta de constitució del Tribunal Superior de la Mitra el 23 de novembre de 1974, presidint Carles Obiols Taberner. A la seva dreta, els magistrats Ramon Faus i Esteve, Lluís Figa Faura i Lluís Puig i Ferriol, i a la seva esquerra, els magistrats Carles Saltor i Soler i Joan Josep Pintó i Ruiz.¹¹

11. Font: Tribunal Superior de la Mitra

Ex-dono Carles Obiols Taberner

Cal destacar la donació de la seva biblioteca personal a la Biblioteca Pública de Girona el 10 de novembre de 1979. Es va encarregar el disseny de l'ex-dono al reputat xilògraf gironí Joaquim Pla Dalmau. Es tracta d'una important biblioteca de temàtica jurídica, amb un fons bibliogràfic andorrà, avui introbable fora de les fronteres andorranes, i que està formada per 1.744 volums majoritàriament de temàtica jurídica, tot i que el 1969 la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona l'havia nomenat col·legiat d'honor i tot presagiava que la seva biblioteca acabaria engrossint la d'aital institució.

El 5 de juliol de 1985 Carles Obiols Taberner moria a l'edat de 82 anys a la ciutat de Barcelona, després de tota una vida encarnant la justícia. I és que a Carles Obiols i Taberner se li pot aplicar el lema de Pau Casals, l'il·lustre mestre del Vendrell, que "En art, la perfecció; en la vida, la justícia".